

MURAT*

Kasımalı BAYALİNOV**

(Aktarma Geliş Tarihi: 25. 05. 2018 / Kabul Tarihi: 05. 06. 2018)

Aktaran: Reyhan KARKINLI***

Hava kapalı, yağmur hala çiseliyor. Dağların üzerindeki yoğun sis yağmurla karışıp yeryüzünü tamamen kaplamış, göz gözü görmüyor. Bu bildik sisten öte daha kesif, katran karası bir sis tabakasıydı. Kocomkul Bey'in köyünün üzerinde.

Beyin evi, geçen yıl yerleştiği, iki tarafı kayalıklarla çevrili meşhur Çunkur Tör yaylasında idi.

Akşam olunca dağılıp seyrekleşen, tek tük kalan sis bulutları sanki at sürülerini takip eden yıldı atı gibi tepeleri aşarak çekilip gitti.

Bulutlar çekilirken köyün üst tarafındaki tepede koyunlar görüldü, köye doğru dizi dizi gelmeye başladılar. Köydeki kadınlar, kızlar:

- Kuzular karışmasın!

- Kuzular nerde?

- Taş olası çoktandır yok, neredeymiş? Herhalde bir yerde uyuyup kaldı, diyerek ortalıklarda gözükmeyen birisine içten içe öfkelendiler.

Koyunlar ağıla yaklaşıp karşıdaki kayalıkların önüne geldiklerinde, kayalıkların üst tarafındaki taşın yarıklarında duran kuzular “çur” diye gürültü çıkararak birdenbire toplışıverdiler. Aşağıda duran kadınlar:

- Bitti kahrolası, sütü bitirdiler, diyerek bir araya toplaşan koyunlarla kuzulara baktılar. Alışılmışın dışında gürültü çıkararak koyunlar da kuzular da ağıla girdiler.

* Bu çalışma, Atatürk Üniversitesi BAP (Sovyet Devri Kırgız Hikâyeciliği ve Kasımalı Bayalınov, Proje No: 2016/274) kapsamında hazırlanmıştır.

** Sovyet dönemi Çağdaş Kırgız Yazarı.

*** Arş. Gör. Atatürk Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları Bölümü; Res. Assist., Ataturk University, Faculty of Letters, Department of Contemporary Turkish Dialects and Literature, reyhan.karkinli@atauni.edu.tr. ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-8877-1736>.

Bey, hayvanların gürültü çıkarmasına dayanamayıp eşiğe çıktı. Kuzuların koyunlara karışıp gittiğini fark etti. Önünden geçip giden genç kadını, Maasılkan'ı görüp:

- Koyunları bugün sağmadan mı kuzulara kattı?
- Geberesi Murat, bugün de kuzuları koyunlara katıp salmış.
- O, nereye gitmiş.
- Kızarı diye korkarak kaçıp gitmiş, dedi Maasılkan.

Gökyüzü kararmaya başladı, hava yeniden bozdu.

İnsanlar yatmak üzere, hava daha da şiddetleniyor, şakır şakır yağıyor. Dağları yeniden sis kapladı, sis köye çöktü, yaylaya soğuk bir rüzgâr esmeye başladı.

Yılıkcı Kurman'ın karısı Kümüş, akşamdan beri Murat'ı aramış hala bulamamıştı. Çalmadığı kapı, gitmediği yer kalmamıştı. Dışarıda her yeri köşe bucak aramaktan yoruldu. Acaba "Kocomkul Bey'in evinde olabilir mi?" diye onun evine geldi. Orada da yok. Törde¹ oturan Kocomkul'dan çekindi, açıkça diyemedi, fısıldayarak Maasılkan'a Murat'ın yaylada olmadığını söyledi.

- Bu çocuk nereye gider? dedi Maasılkan. "Bir yerde uyuya kalmış olmasın." Bey, kulağına çalınan bu sözden sonra:

- O kim? dedi.
- Murat, Murat yok diyor, aramış bulamamış, dedi Maasılkan.

- Evet, o çocuğu ben de bugün göremedim, annesi öldüğünden beri bu çocuğun yüzüne renk gelmedi, önünde oturan ablak yüzlü sarı çocuğun başını sıvazlayıp "Yaradan, seni ve altın kalbini korusun!" Çünkü o kendi çocuğuydu.

Murat'a kim kaygılsın, beyin onun için bir iğnelik ipi mi harcanyor! Malı, canı yerinde, çocuğu gözünün önünde oynuyor, karısı yanı başında oturuyor.

- Yarın bulunur, dedi bey.

Kümüş, beyin evinde çok oturamadan yürüyerek fakirhanesine geldi.

- Ey Yaradan, dedi Kümüş. "Fakiri niçin bu kadar hor kıldın, ne diye yarattın? Alınyazımız, sadece ve sadece fakirlik herhalde. Bizim gibi fakir bir yetimin, dulun ölümü bir hayvanın ölüsü kadar bile değer görmez mi? İçine kor düştüğünde beyin hiç umrunda olmaz. Kendi çocuğu tarlada bırak geceleme, gündüz bile birazcık ortalıktan kaybolursa tüm varını yoğunu seferber eder, arayıp bulur. Şimdi böylece Murat'ı umursamadan oturduğu gibi oturmazdı değil mi? Acımasız canavarlar, anasını yediniz de şimdi de yenme sırası çocuğuna mı geldi ha!"

¹ Tör: Başköşe.

Kümüş'ten başkaları da Murat'ı hatırladı.

Onlar “Keçi can derdinde, kasap et derdinde” misali sütsüz kaldıklarına üzülmüyorlardı.

Köy huzurlu bir uykuya daldı, el ayak çekildi. Akşamdan beri gürültü çıkaran hayvanların gürültüleri de alacakaranlık çöktüğünde yeni yeni azalmaya başlamış; şimdi yağmurdan korunmak için birbirlerine sokuluyorlar, seslerini kesiyorlar. Yağmur şiddetini artırıp bardaktan boşanırcasına yeniden şakır şakır yağmaya başladı. Yalnız köyün karşı tarafında bugün kuzuların birbirine büzüşüp kaldığı kayalıklardan ara sıra “anne, anne ...” diye acı acı bir ses geliyordu. Bu ses, bugünkü kuzular gibi büzüşen Murat'ın sesiydi.

Murat, babası öldüğünde annesinin karnındaydı, annesi Fatma'dan da geçen sene sekiz yaşındayken ayrıldı. Fatma yaşlandığında yapayalnızdı. O, “Muratım”, “Bitanem” diye, içten içe, dıştan dışa söylenerek dolanıp duruyordu; onun için, köyden ayrılırken kıyamadığı yavrusunun ıslanmış kavutunu bile yeninin ucuna sarmalayıp getirmişti.

Fatma'nın Murat'ı alıp Kocomkullara gelmesinin ardından üç yıl geçti.

Bu üç yıl içinde beyin çok ağır işlerini yaptı; odununu topladı, suyunu taşıdı, kirlilerini yıkadı, rahat yüzü görmedi. Sonunda bu ağır işlerden hastalanıp geçen yıl öldü. Murat yetim kaldı.

Kaderi bir çiçek gibi önce açıp sonra sararıp solan Murat, annesi öldükten sonra beyin emrinde çalışmaya başladı. Bey, ona bir sürü görev verdi. Murat, gece gündüz bilmeden Kocomkul'un her türlü işini yapıyor. Bu işler az gelmiş gibi beyin ikinci eşi şımarık Maasilkan da onu özellikle ağır işlere gönderiyor, yapamadığında da “karşısına dikilip çelimsiz geberesi” diye kimsenin olmadığı yerde kâh dürtüklüyor kâh yumrukluyordu.

Merhametsiz Kocomkul Bey, Murat'ın giyiminin düzelmesinde bile bir nebze olsun fayda sağlamadı. Üzerindeki kıyafeti, geçen yıl anasının yama yama birleştirip yaptığı boz kaftanı... Onun da koltuğu delik, alt kısımları ve kol uçlarının yünleri sarkmış, yerlerde sürünüyor, dışardan salkım saçak görünüyor.

Uyuduğunda kaftanını üzerine örtüp, beyin evinin girişinde büzülerek yatıyor. Bey, sabah vakti abdest almak için dışarı çıktığında onu görüyor ama görmezden geliyor.

Bir başkası, vicdansız taş yürekli beyin bembeyaz çarşaflara, bembeyaz yastıklara sarılıp yattığını, yetim çocuğun ise evin girişinde üstü başı açık büzüşüp yattığını görse, dünyanın ne kadar zalim, ne kadar adaletsiz bir yer olduğunu anlardı ve gönlünün her zerresi ile Murat'ı koklar, kucaklar, sarıp sarmalar, sever, öperdi. “Sana böyle yapan beye” diye başlar, Kocomkul'a binlerce lanet, beddua ederdi. Fakat Murat'a böyle yapan birisi yoktu; Murat yetim, Murat kimsesiz, yalnız...

Murat iyice zayıfladı, dal gibi kurudu. Maasılkan'ın verdiği yemeğin de bir hayrı yok: İyi tarafına gelirse günde bir dilim ekme veriyor, gelmezse, iyice acıkana kadar hiçbir şey vermiyor. Bazı günlerde açlıktan imanı gevreyip de ocağın başında oturduğunda, törde, beyin ablak yüzlü, sarı benizli çocuğunu büyük bir gururla okşadığını, çocuğun kocaman bir ekmeği yediğini görünce, Murat'ın gözleri dolar, ağlamaklı olur: “Ey yaradan, ben de işte şöyle ekme yesem haa!” diye dudaklarını şapırdadır. Dudaklarını şapırdatan Murat'a ekme nerde?..

Beyin çocuğu, Murat'ın tarladan bulup getirdiği aşık kemiği ya da herhangi bir şeyi açgözlülükle sahiplenmeye kalkışır, hemen çekişmeye başlar. Murat vermezse, mızıkçılık yapıp ağlayarak annesine giderdi. Maasılkan büyük bir öfkeyle gelir, “Sana kim oyun oyna dedi!” diye Murat'ın çenesine vurur, elinden oyuncağını çekip alıverirdi. Maasılkan'ın o anki merhametsiz sert eli, elbet Murat'ın canını acıttı. O zaman Murat'ın hüzün yerleşmiş gözlerinden yaşlar akardı.

Yaylaya geldiği ilk günden beri Kocomkul Bey, Murat'a kuzulara bakma görevini verdi. Gündüz kuzu güder, akşam vakti kuzuları ahıra getirirdi. Körpe vücudu harap olurdu. Dinlenmek için tatlı bir uykuya daldığında “Kalk, kuzu kaçtı!” diye bas bas bağırarak Maasılkan'ın eleme salan sesi, Murat'ın uykusunu büsbütün kaçırırdı. Kendine gelemeden sıçrayarak yerinden kalkar, gözlerini ovuştura ovuştura kuzunun arkasından giderdi.

Murat kuzuları bugün şu kayalıklara sürmüştü. Fakat dondurucu tipi bastırıdıktan sonra bir taşın arkasına sığınıp uzanmış, uyku bastırılmıştı. Murat'ın uyandırdığı sıralar halkın yatma vaktiydi. Yağmur şakırdarak dağları taşları inletircesine yağıyordu. Gece olmuş, her yer karanlığa bürünmüştü. Murat'ın gözleri karanlıktan hiçbir şey görmüyor. Nereye adım atsa eli, ayağı taşa, kayaya çarpıyordu. Körpe vücudu acıyor, zorlanıyordu. Gücünü toplayıp, “Anneciğim!” diye seslenerek arada bir sağa sola doğru koşuyordu.

Tam o sırada Kümüş'ün kocası yilkıcı Kurman, yilkı sürüsünü arkadaşına teslim etti. Yemeğini yedikten sonra kayalıkların önünden köye dönmek üzereydi ki Murat'ın ağlama sesini duyup sese doğru yöneldi ve onu sağ salim buldu.

Aradan beş yıl geçti. Halk, dağın eteğinde hayat sürmekte; güz mevsimi gelmiş, toprak kuruyup otlar sararmış. Halkın büyük bir çoğunluğu da koyunlarını kırkmiş ve keçelerini dövmüştü.

Öğle vakti, coşkunca gürüldeyerek akan Çuy nehrinin kıyısında, bir baştan bir başa göz alabildiğince bir sürü koyun uzanmış yatıyordu. Çizgili bir kızıl öküz sırtında eyer takımıyla burunluğunu sürterek su içeriyor. Öküzün yakınında bulunan söğüt ağacının gölgesine uzanmış yatan genç bir çoban.

Bu, yetim Murat.

Murat şimdi bir çoban, artık bir yetişkin olmuştu. On beş yaşına gelmiş ama kuzu gütmekten ancak geçen yıl kurtulmuştu. Üstünde kırk yamalı dar kaftanı, ayakları da çıplak.

Uzanmış yatan koyunların bir kısmı, hareketlenip yerlerinden kalkarak tepeye doğru yürümeye başladı.

- Kıs kıs kısssss, moloz yığımı koyunlar! diye bağırarak Murat, kalkıp koşarak koyunların yanına vardı, koyun sürüsünü geri çevirdi. Canı sıkılıp, rahatı bozulup kalkmadan önce oturduğu yere yeniden oturdu. Murat'ın iç çekişi, içinin bunaltısı hayra alamet değildi; yüreğinde büyük bir kaygı, içinde huzursuzluk veren bir can sıkıntısı vardı. Birisi tarafından ağır biçimde aşağılanmış, ezilmiş gibi hissediyordu.

Doğrusu Murat'ın yaşadıkları, gördüğü muameleler hiç kolay değildi. Rahmetli anası öldüğünden beri Kocomkul'un ona yaptığı horlamalar saymakla bitirilemezdi. Her gün, gün boyu Kocomkul'un ağzından çıkan zehirli sözler canına tak ettirir, bazı günlerde de Kocomkul onu tekmeleyerek evden kovup dışarı atardı.

Murat'a bu acı sözler artık bir nakarat olmuştu, nasıl karşılık verebilirdi ki? Her seferinde sadece suçlu gibi başını yere eğip sükûnet içinde beklemişti.

Bir gün Murat koyunları güdüp, geç vakitte dönebilmişti. Kocomkul önüne çıkıp:

- İt oğlu it, sen böyle akşam vaktine kalırsan, koyundan el çekersin! diye ağza alınmayacak sözler söyledi, çok ağır biçimde sövüp saydı. Murat sağır, dilsiz gibi hiç ağzını açmadan koyunları ağıla soktu. Öküzünü bağladı. Eyerin terkisindeki tulumunu alıp eve girdi.

Maasılkan mutfakta bir şeylerle uğraşıyordu. Murat'ın geldiğini görünce:

- Odun getirdin mi? dedi. Murat, sesini çıkarmadı. Beyin onur kırıcı sözleri genç yüreğine oturmuş, sanki kafası gövdesinin üzerinden çıkıp gitmişti.

- Sen niçin susuyorsun? Geberesi aşağılık, odun hani, odun? dedi.

Akşama kadar dinlenmeden, ev yüzü görmeden, koyun sürüsünün peşinden gittiği halde bunu hesaba katmadan “odun getirmedi” diye Maasılkan döverse; Kocomkul geç geliyor sun diye laf sayarsa, evden de kovulursa Murat bu aşağılamalara nasıl dayanabilsin!..

- Burada senin odun için tuttuğun paralı kölen yok! dedi Murat hafifçe kaşlarını çatarak.

- Geberesi aşağılık, ne diyorsun? Bu güne kadar sen anlayamadın mı, sen köle değil de nesin! Haydi, sen köle değilsen başka yere gitsene! Ölünü gördüğümde, “Kölen yok” diye, bir daha karşılık veremezsin! “Bozuk ağızdan çürük laf çıkar” misali şu kötü lafına bak. Sana karşılık verme hakkını kim verdi, pis, aşağılık! deyip Murat'ı yerin dibine soktu, evinden kovdu. Maasılkan'ın

hakaretlerinden Murat'ın tüm kemikleri sızladı. Ağılın kenarına geldi, saçaklanıp sarkan dar kaftanına sarılıp yattı.

- Bundan kurtulacağım gün gelecek mi? diye içlendi Murat gözyaşı dökerek: “Ömrüm hiç gün görmeden Kocomkul’un hakaretleriyle mi geçecek? Benim yaptığım iş bu merhametsizlerin gözüne hiç mi hiç görünmez. Rahat yüzü görmedim. Ve bana hakkımı bile vermedi. Sadaka niyetine bana bir oğlak vermişti. Bu yıl da onu borcuna karşılık saydı. Benimkisi hayat mı, üstüme giyecek bir kıyafetim bile yokken. Açlıktan bitap düşerek geldiğimde, güler yüzle karşılayacak, güzel sözler söyleyip ruhumu okşayacak bir kimsem yok. Beni en iyi gördüklerinde kurt gibi görüyorlar. Bir kaşık yarma vereceği zaman taş kalpli Maasılkan evsiz barksız olduğumu söyleyip, sayıp söver ondan sonra verirdi. Yemek, yemek olmaktan çıkardı. Böyle giderse, benim göreceğim gün bu. Yok, böyle yaşayamam. Ben de insan evladım, hakkımı aramalıyım. Hakkımı verirse alayım, bir yere gidip ekmeğimi kazanayım. Bu yaz köye gelip burada konaklayan Alım ‘Sen böyle genç ömrünü heba etme. Beyin eziyetinden kurtul. Şehre git, okula başla. Oku, adam ol. Şimdi Sovyet hükümeti zamanı. O senin gibi yetimlere, dullara, fakirlere dost. Beylere zenginlere düşman. Yetim çocukları okula başlatıyor, giyim kuşamlarını yiyecek içeceklerini verip okutuyor’ diye söylememiş miydi? Keşke sıkıntımı, derdimi söyleyip, beyden hakkımı isteseymişim... tüh tüh... işsiz kalacakmışım! Geçen yıl güzün şehirden bir çocuk gelip, köydeki çocukları ‘komsomola² yazdırın’ diye ahaliyi topladı. O komsomol denen şey neymiş ki, velhasıl o da Sovyet hükümetinin bir parçasıdır herhalde. Yazılalım diye düşündüğümü, bey anlayıp yanına çağırdı:

- Yazılma komsomol dediğin Allah’a karşı, Allah’ı inkâr ediyor, dedi. Sövüp sayarak beni vazgeçirdi. Eğer komsomol bu kan içici zalimlere karşı çıkıp, onların horlamalarından kurtulmanın yolunu öğretirse, Allah yok dese de ben ona yazılacaktım.”

En sonunda Murat cesaretini toplayarak:

- Kocomkul’dan kurtulayım, sonra hakkımı alayım. Şehirde birisine hizmetçilik ederek de olsa bir yolunu bulup geçinirim, dedi.

Buna benzer güzel düşüncelere dalarak Murat uyudu. Ertesi gün sabah kalkıp giyindi, beline kemerini taktı.

Koyunları yaylaya götürme telaşı yoktu. Kümüş’ün evine varıp oturdu. Koyun yayılıp tepeye çıktı. Bu arada Kocomkul Bey sabah namazını kılıp dışarı çıktı. Koyun sürüsünün sahipsiz başıboş gittiğini görüp:

-Ey botom³, o Murat denen şeyi yer mi yuttu? Niçin koyunların başında değil? Nereye gitmiş ki?

² Komsomol: Komünist Gençler Birliği üyesi.

³ Boto: Deve yavrusu. Botom, “canım, kuzum” anlamında sevgi belirten hitap sözü.

Maasılkan:

- Kümüş'ün evinde oturuyor, koyunların peşine gitmek istemiyor. Senden hakkını almak istiyor olmalı, dedi.

- Çağır buraya, domuzu! diyen bey, sabah namazını birlikte kıldığı ihtiyar Egenbay'ı Murat'a gönderdi.

Egenbay, Murat'ı çağırıp getirdi. Bey, kaşlarını çattı, gözlerini belertti, hiddetlenip:

- Sen niçin koyunları gütmüyorsun? dedi.

- Gitmiyorum koyunların peşine. Artık sana köle olmayacağım! Benim hakkımı ver, başka yere gidip ekmeğimi kazanayım.

- Botom, bu ne söylüyor? Annen ölüp öksüz kaldığında hor görmeden terbiye edip, seni büyüten kim? Vay, seni nankör domuz! Seni misafir ettim, ekmeğimi yedin, besledim, büyüttüm şimdi bütün bunları inkâr mı ediyorsun?

- İtin eniği, karşılık vermeyi nerden öğrendin? Sirtına kemerle vurayım mı?

- İtiraz etmediğine göre sen de aynı soydan mı geliyorsun? Sen de ben de insan evladınız.

- Bu domuz ne diyor? Beni kendiyle denk görüyor.

Bey ileri doğru atılıp yerinden kalktı, elindeki sopasıyla Murat'ın sırtına şiddetlice vurdu, iki üç kere kırbaçladı. Murat nasıl karşı gelsin? Elini kaldırırsa da Kocomkul'a gücü nasıl yetsin? Gözyaşı döküp Kümüş'ün evine yöneldi. Biraz vakit geçti, koyunlar uzaklaşıp gittiler. Yırtıcı hayvanlardan beyin ödü koptu, koyunlara gidecek uygun bir kişi bulamadı. Akşamleyin senin hakkını vereceğim diye Murat'ı kandırdı, koyun gütmeye gönderdi.

Murat koyunları öğleye yakın nehir boyuna sürdü. Kendisi gölgelenmek için bir çalının dibine oturdu. Fikirleri, dertleri sayılara bölünüp genç yüreğini hüznü kapladı. İş bulup beyden kurtulmak, bir yere gitmek gibi fikirler zihnini kurcalıyordu. Hiçbir yerde bir tanıdığı, akrabası yoktu ki nereye gidecekti? Bu durum Murat için en sıkıntılı kısımdı.

Bir ara iki kişi yolda giderken Murat'a doğru yöneldiler. Atın gürültüsüne Murat ayağa kalktı. Gelen yolculardan birisi Rus'a benziyordu, başında şapkası vardı. Yaklaştıklarında giyimi farklı gelse de yüzü cana yakındı. Baktı ki Alım.

- Selamün aleyküm, dedi Murat. Sevinçle gülümseyerek önlerine doğru koştu.

Alım sıcakkanlı yüzü, parlak çehresiyle selamına karşılık verdi.

Alım, "P" şehrinde öğrenci, yazın Alışka'ya memleketine gelir, tekrar dönüp giderdi. Yanındaki de onunla beraber gelen arkadaşıydı.

Yolcular atlarını dinlendirmek maksadıyla Murat'ın yanında atlarından indiler.

Atlardan inip, koya⁴ verdiler. Atlar ağnaması⁵ diye Alım'ın arkadaşı atların

yanına gitti. Alım, Murat'ın yanında kaldı.

Murat, beyin gösterdiği horluğu, zorluğu baştan sona ipe dizer gibi bir Alım'a anlattı. Ayrıca bugün olanı biteni hıçkırıklar içinde anlatırken Alım'ın yüreği sızladı, acıdı. Murat'ı nasıl yapsa da bu azaptan kurtarsaydı? Ne olursa olsun onu şehre götürüp bir mektebe yerleştireceğini söyledi.

- Ben seni götüreyim, şehre gelir misin? dedi Alım.

- Ağabey, keşke gelebilsem, bu bende bir ukde... Götürürseniz işte ben hazırım dedi, Murat.

Murat'ın yüzüne bir mutluluk geldi, gülümsedi. Önünde yeni bir hayat, yeni bir dönem ışık saçıyor. Öğleden sonra, koyunları beyin ağılına doğru götürüp misafirleri yola çıkardı.

Nehir boyunca yılan gibi eğri büğrü yaya yolundan yürüyen yolcular geliyor. Önlerinde Murat, kızıl öküzün üzerinde. Güzün beyne işleyen sıcak bir gününde o ter döküyor. Arada sırada kaftanının ucuyla siliyor. Öküz de kene gibi yapışan epeyce bir at sineğinin sokmasına dayanamayıp kuyruğuyla her iki tarafa adeta kamçılar gibi bir durup bir vuruyor.

Bunlar nehirden geçip kara yoluna çıktılar. Atlarını şevkle kamçılıyıp tozu dumana katarak şehre doğru gittiler.

Gençler şehre geldiler. Alım Murat'ı ne yapıp edip okula kaydetmeyi başardı. Murat, beyin dayağından, işkencesinden kurtuldu; yeni hayatın özgür, genç bir öğrencisi oldu.

Murat, birkaç gün sonra Alım'ın yardımıyla Kocomkul'dan hakkını almak için Sovyet mahkemesine başvurdu. Mahkeme Kocumkul'u getirtip, Murat'ın bir kuruşluk hakkını bile bırakmadan hepsini aldı. Birkaç yıldır yetimi haksız yere köle yerine koyup, suçu olmadığı halde dövdüğü için Kocomkul bir yıl hapis cezası aldı.

Üç yıl geçti. Bahar mevsimi. Ağaçlarda her türlü ezgiler duyuluyor, musikiler neşe saçıyor.

Şehrin uç tarafında, altı yedi odalı "C" okulu görünüyor. Okulun içinde pencere, tek odalı bir ev var, içi kızıl kızıl. Marks, Engels ve Lenin'in resimleri yan yana asılmış. Bu, o okuldaki öğrencilerin kulübü.

⁴ Koya: Hayvanların sindirimi kolaylaşsın diye onlara yemle birlikte verilen keçe, pamuk ve kıl.

⁵ Ağnamak: Toprakta yatıp yuvarlanmak (hayvanlar için).

Kulüpte öğrenciler tek tük toplanmaya başladı. Uzun boylu, zayıf, güzel bir çocuk ön tarafa konulan büyük masanın yanına oturdu. İki tarafına baktı, kesik kesik öksürüp:

- Yoldaşlar! “C” okulundaki öğrenci komsomolların toplantısını başlatmak istiyorum. Toplantıyı devam ettirmek üzere aşağıdaki yoldaşlar teklif ediliyor diyerek üç kişinin adını saydı. Oturanlar hep bir ağızdan kabul ettiler. Seçilen yoldaşlar çıkıp yerlerini aldılar. Birisi başkan oldu, toplantıya başladı.

- Yoldaşlar! dedi başkan, “Bugün gözden geçireceğimiz üç mesele var: 1. Komünist gençlerin 9. toplantısının sonucu hakkında; 2. Komsomolların arasına genç üyelerin katılması; 3. Sıradaki işler. İtiraz eden var mı?”

- Yok!

- Yok!

- O halde oy birliğiyle kabul edildiğini varsayıyorum.

İlk mesele hakkında yoldaş Alım’a söz verildi.

Alım göründü. Çocuklar alkışladılar. Öğrenci gençler arasında Alım çok değer verilen birisi. Okulunu gecen yıl bitirmiş, gençlerin en becerikli, çalışanlarından biri.

Alım raporunu bir saat kadar sürede sundu, bitirdiğinde epeyce kişi hiç durmadan bir süre alkışlamaya devam etti.

Bir ara keskin gözlü, orta boylu bir çocuğa sıra geldi. “Kim olduğu, nereli olduğu söylenilsin” diye oturanlar tarafından teklifte bulunuldu. O, çekinmedi. Nihayet öne doğru çıkıp gülümsedi, çocuklara baktı. Kendi hayatını baştan sona anlatmaya başladı. Epey bir zaman geçtikten sonra konuşması bitti. Çocukların alkışları, bağrıışmaları, kulübün içinde yankılandı.

- Alınsın!

- Oy birliğiyle, gibi her bir taraftan sesler duyuldu.

Bu, çocukken Kocomkul Bey’in horladığı, çok eziyet ettiği yetim Murat’tı.

(Kasımalı Bayalınov, Çıgarmaların Eki Tomdun Cıynagı, Kırgızstan Basması, C. I, red. A. Starnov, Frunze, 1969, s. 75-85.)